

Communal Violence

सांप्रदायिक हिंसाचार

- A. Concept of Communal Violence-
- B. Causes of Communal Violence-
- C. Measures to Eradicate of Communal Violence-

A. Concept of Communal Violence – सांप्रदायिक हिंसाचाराची संकल्पना –

□ प्रस्तावना :

- * बहुभाषिक, बहुधार्मिक, असंख्य जाती, भिन्न वंश, संस्कृती व प्रतीके असणाऱ्या लोकांचा देश
- * विघटनात्मक संघर्ष -
- * संघर्षामधून समस्यांची निर्मिती - उदा, भाषावाद, जातीवाद,
- * दोन धार्मिक समूहांमध्ये संघर्ष व विरोध - सांप्रदायिकवाद
- * सांप्रदायिक हिंसाचार -
- * पारंपारिक समस्या -
- * राष्ट्रीय एकात्मता - अडथळा

□ सांप्रदायिकता / सांप्रदायिक वाद :

- सांप्रदायिकता हि समाजातील एका समुदायाची भावना -
- समाजाकडून त्यांना योग्य मोबदला भेटत नाही
- बहुसंख्य लोकांकडून अन्याय केले जातात
- या जाणीवेने लोक भयग्रस्त असतात
- काही लोक आपल्या संप्रदायाशी संबंधित राहून आपले वर्चस्व सिद्ध करण्याचा प्रयत्न करतात.
- या मधूनच सांप्रदायिकवादाचा जन्म
- राम आहजा : एका समुदायातील व्यक्तींनी इतर समुदाय किंवा धर्मातील व्यक्तींना केलेल्या सक्रीय विरोधाला सांप्रदायिकता असे म्हटले जाते.
- भारतातील सांप्रदायिकवाद - विभिन्न धार्मिक समूहांमध्ये असणारा संघर्ष उदा. हिंदू-मुस्लीम.

□ सांप्रदायिक हिंसाचार :

- ❖ परस्परविरोधी द्वेष, शत्रुत्व, संताप
- ❖ एक समुदाय दुसऱ्या समुदायाविरोधात संघर्ष
- ❖ भारतातील प्रमुख सांप्रदायिक हिंसाचार – हिंदू व मुस्लीम
- ❖ जबाबदार परस्थिती, घटक –
  १. धार्मिक घटक :
    - धर्मनिरपेक्ष विचारांची व्याप्ती कमी होणे
    - मूलतत्त्ववादी विचारसरणी निर्माण होणे
    - धार्मिक भिन्नता
  २. सामाजिक व सांस्कृतिक घटक :
    - भिन्नता
    - संघर्ष

३. ऐतिहासिक घटक :

- ऐतिहासिक घटनामुळे संघर्ष वाढत जातो

४. राजकीय घटक :

- व्यक्तिगत स्वार्थ, हेतू

५. आर्थिक घटक :

- बहुसंख्यांक व अल्पसंख्यांक

- जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष

६. धार्मिक घटक :

- **भारतातील सांप्रदायिक हिंसाचार :**

१. **हिंदू – मुस्लीम सांप्रदायिक हिंसाचार :**

२. **हिंदू व शीख सांप्रदायिक हिंसाचार :**

३. **हिंदू व ख्रिश्चन सांप्रदायिक हिंसाचार :**